

Министерство на земеделието

**Оперативен анализ
за основни земеделски култури**

(Бюлетин № 2/2023)

София, 18 януари 2023 г.

Съдържание

1.	Проведени основни мероприятия в растениевъдството през 2022 г. (окончателни оперативни данни, отчетени към 30.12.2022 г.)	3
1.1	Реколта от есенници	3
1.2	Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно	4
1.3	Площи и производство на тютюн	4
1.4	Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди	5
1.5	Площи и производство от трайни насаждения	6
1.6	Площи и производство от етерично-маслени култури	6
2.	Есенна кампания	7
3.	Външна търговия с основни земеделски култури	7
3.1	Зърнени и маслодайни култури	7
3.2	Плодове и зеленчуци	9
4.	Цени	11
4.1	Зърнени и маслодайни култури	11
4.2	Плодове и зеленчуци	12

Забележки Материалът включва оперативни данни, които нямат статистически характер, а служат само като ориентир за текущото състояние на пазара, в т. ч.: оперативна информация относно проведените основни селскостопански мероприятия по данни от областните дирекции „Земеделие“, Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК), общински служби по земеделие и текуща информация относно товарите с основни зърнени и маслодайни култури, преминали границите на страната чрез основните пристанища.

1. Проведени основни мероприятия в растениевъдството през 2022 г.

(окончателни оперативни данни, отчетени към 30.12.2022 г.)

1.1 Реколта от есенници

Окончателните оперативни данни за 2022 г. сочат намаление на производството на основните есенни култури спрямо предходната година, основно в резултат на получените по-ниски средни добиви от декар. Добитите количества пшеница, ечемик, ръж и маслодайна рапица са в рамките на 6,8% - 21,4% по-малко на годишна база. По-сериозно спада продукцията от тритикале – с 32,9%.

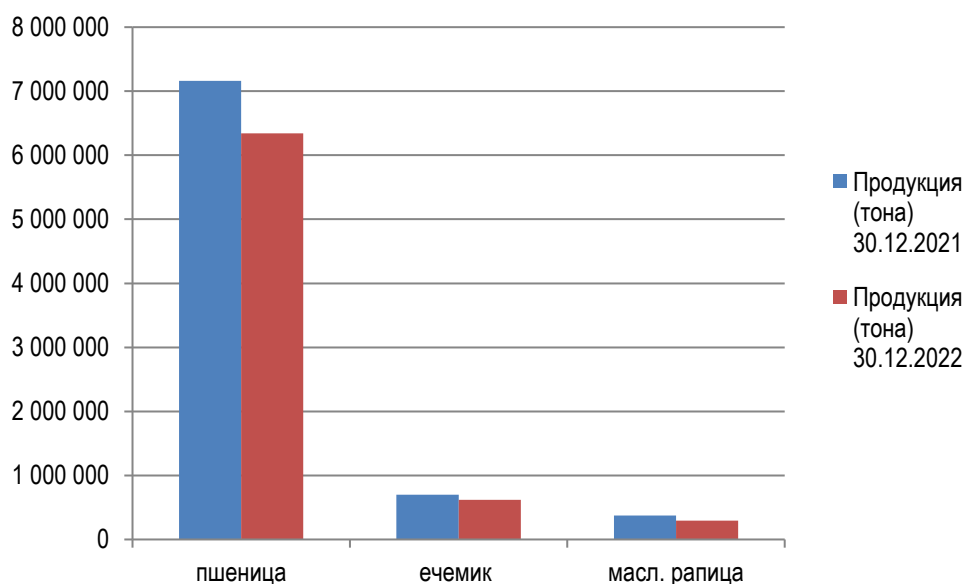
Реколта от есенници към 30.12.2022 г.

	30.12.2022 г.			Изменение на годишна база, %		
	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
пшеница	1 208 371	6 343 707	525	0,3%	-11,4%	-11,6%
ечемик (вкл. пролетен)	124 135	617 623	498	-4,9%	-11,6%	-6,9%
маслодайна рапица	131 095	295 972	226	-1,7%	-21,4%	-19,9%
ръж	8 596	19 410	226	-0,1%	-6,8%	-6,6%
тритикале	14 409	45 894	319	-19,3%	-32,9%	-16,7%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от Министерство на земеделието.

Забележка: Площите за реколтиране за зърно се изчисляват като от засетите площи се извадят пропадналите площи и площите, прибрани като цяло растение за фураж.

Продукция от основни есенни култури към 30.12.2022 г., сравнено със същия период на 2020 г.

1.2 Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно

Прибраното количество маслодаен слънчоглед от реколта `2022 е с 2,8% над отчетеното за предходната година, благодарение на по-големия размер реколтирани площи. Същевременно, при царевицата се отчита свиване на продукцията с 24,2%, поради намаление както на средния добив, така и на реколтираните площи.

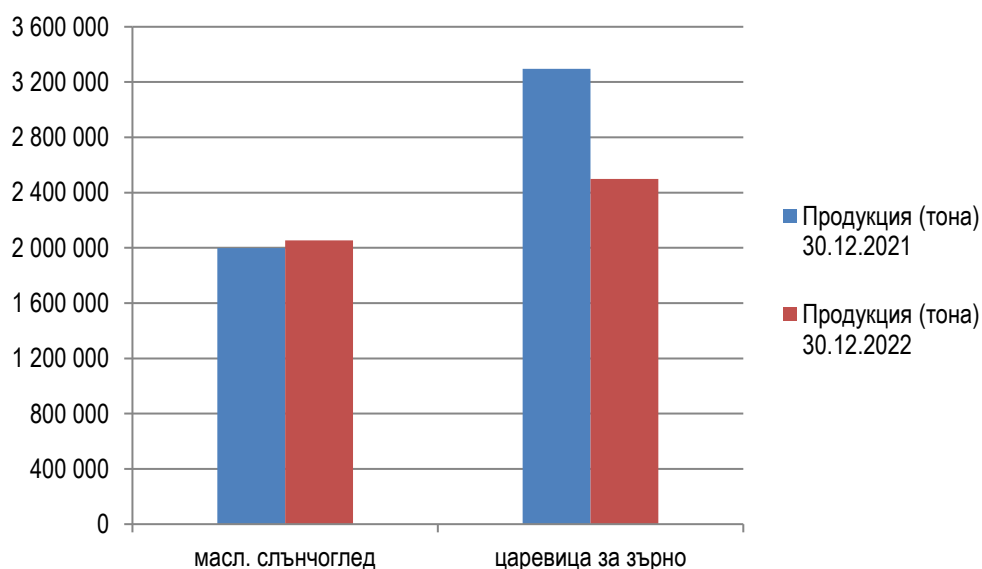
Реколта от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 30.12.2022 г.

	30.12.2022 г.			Изменение на годишна база, %		
	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
маслодаен слънчоглед	913 618	2 054 180	225	9,0%	2,8%	-5,5%
царевица за зърно	524 529	2 498 083	476	-8,0%	-24,2%	-17,6%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от Министерство на земеделието.

Забележка: Площите за реколтиране за зърно се изчисляват като от засетите площи се извадят пропадналите площи и площите, прибрани като цяло растение за фураж.

Продукция от маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 30.12.2022 г., сравнено със същия период на 2021 г.

1.3 Площи и производство на тютюн

При производството на трите основни типа тютюн през 2022 г. се наблюдава намаление с между 22% (Ориенталски) и 46,2% (Вирджиния) на годишна база.

Площи и производство на тютюн към 30.12.2022 г.

	30.12.2022 г.			Изменение на годишна база, %		
	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
Тютюн-Ориенталски	1 861	2 847	153	-20,6%	-22,0%	-1,9%
Тютюн-Вирджиния	574	797	139	-40,0%	-46,2%	-10,3%
Тютюн-Бърлей	177	352	199	-7,3%	-30,7%	-25,2%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ОСЗ, обработени от Министерство на земеделието.

1.4 Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди

По окончателни оперативни данни, през 2022 г. продукцията от зеле и полски домати бележи годишен ръст от респективно 18,5% и 20,6%. При зелето това се дължи изцяло на увеличение на реколтираните площи, а при домати – предимно на повишената продуктивност от единица площ. От друга страна, прибраните количества пипер, ягоди, краставици, картофи, дини и пъпеши от открити площи са с между 5,4% и 36% под отчетените за 2021 г.

Оранжерийното производство на домати и краставици нараства съответно с 20,3% и 7,4% спрямо предходната година.

Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди към 30.12.2022 г.

	30.12.2022			Изменение на годишна база, %		
	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Реколтирани площи (дка)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
картофи	8 989	164 003	1 824	-14,3%	-14,4%	-0,2%
домати на открито	2 229	44 538	1 998	3,4%	20,6%	16,6%
краставици на открито*	497	6 904	1 389	-2,0%	-13,2%	-11,5%
пипер на открито	2 266	40 732	1 798	-10,3%	-5,4%	5,5%
зеле	1 503	31 627	2 104	22,1%	18,5%	-3,0%
дини	3 289	75 964	2 310	-33,2%	-31,1%	3,2%
пъпеши	2 035	21 011	1 032	-24,7%	-36,0%	-15,1%
ягоди на открито	845	5 864	694	0,0%	-10,0%	-10,0%

	30.12.2022			Изменение на годишна база, %		
	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Реколтирани площи (дка)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
домати в оранжерии	474**	49 629	10 470	1,1%	20,3%	19,0%
краставици в оранжерии	462**	53 521	11 585	1,8%	7,4%	5,6%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от Министерство на земеделието.

* данните са за разгънати площи

1.5 Площи и производство от трайни насаждения

При трайните насаждения, обхванати от оперативното наблюдение, през 2022 г. се отчитат разнопосочни тенденции. Реколтата от десертно грозде, малини, круши, череши и праскови е от 3% до 22% по-висока на годишна база, благоприятствана от увеличените средни добиви. Леко намаление на производството е налице при вишните (с 5,2%) и кайсиите (с 6,3%), а по-чувствително - при сливите, ябълките, виненото грозде и орехите – с между 12,4% и 24,5%.

Площи и производство от трайни насаждения към 30.12.2022 г.

	30.12.2022 г.			Изменение на годишна база, %		
	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
ябълки	4 330	47 347	1 093	-5,8%	-13,6%	-8,3%
круши	621	3 644	587	-0,3%	9,5%	9,9%
праскови	2 915	27 271	936	-3,0%	22,0%	25,8%
сливи	9 080	54 552	601	-0,7%	-12,4%	-11,9%
кайсии	2 984	21 570	723	1,2%	-6,3%	-7,3%
череши	10 491	51 034	486	7,4%	11,2%	3,4%
вишни	1 252	4 514	361	-0,4%	-5,2%	-4,7%
орехи	8 377	8 164	97	-5,6%	-24,5%	-20,5%
малини	1 756	7 181	409	-5,4%	6,6%	12,7%
лозя винени	31 401	171 502	546	-4,5%	-15,6%	-11,7%
лозя десертни	2 688	16 294	606	-2,7%	3,0%	5,9%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от Министерство на земеделието.

Забележка: Площите за реколтиране се изчисляват като от плододаващите площи се извадят площите, нереколтирани поради климатични и други причини.

1.6 Площи и производство от етерично-маслени култури

Добитото количество розов цвят през 2022 г. е с 38,8% повече на годишна база, в резултат от увеличение както на реколтираните площи, така и на средния добив. Обратно,

при лавандуловите насаждения се отчита по-малък размер реколтирани площи и по-нисък среден добив от декар, което води до намаление на продукцията със 17,5%.

Площи и производство от етерично-маслени култури към 30.12.2022 г.

	30.12.2022 г.			Изменение на годишна база, %		
	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)	Реколтирани площи (ха)	Производство (тона)	Среден добив (кг/дка)
маслодайна роза	4 373	12 321	282	25,4%	38,8%	10,6%
лавандула	15 969	70 673	443	-12,6%	-17,5%	-5,5%

Източник: оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от Министерство на земеделието.

2. Есенна кампания

Към края на м. декември 2022 г. засетите площи с маслодайна рапица са с 16,1% под отчетените година по-рано, а тези с пшеница и тритикале – с по около 2%. Увеличение на годишна база бележат площите, засети с ечемик (с 1,7%) и ръж (със 7,6%).

Засети площи с есенници към 30.12.2022 г.

Култура	30.12.2021	30.12.2022	Изменение на годишна база
пшеница	1 188 572	1 165 654	-1,9%
ечемик	112 502	114 426	1,7%
маслодайна рапица	134 531	112 809	-16,1%
ръж	6 488	6 981	7,6%
тритикале	12 950	12 658	-2,3%

Източник: оперативни данни от областните служби „Земеделие“, обработени от МЗМ

3. Външна търговия с основни земеделски култури

3.1 Зърнени и маслодайни култури

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

Общият износ на пшеница през „Пристанище Варна“ ЕАД¹ от началото на настоящата 2022/23 пазарна година до 15 януари 2023 г. възлиза на 502,4 хил. тона (в т. ч. 30,8 хил. тона през последната седмица), което е с 48,2% по-малко на годишна база. При експорта на ечемик през порта е налице още по-сериозно изоставане спрямо година по-рано – с 91,4%.

¹ През последните две пазарни години „Пристанище Варна“ ЕАД формира средно 22% от общия експорт на пшеница и ечемик от страната, 33% от този на царевича и 4% от този на слънчоглед.

Износ на пшеница, ечемик и рапица от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

Продукти	04.07.2021 – 15.01.2022	04.07.2022 – 15.01.2023	Изменение на годишна база
пшеница	969 665	502 378	-48,2%
ечемик	78 332	6 706	-91,4%
рапица	0	10 174	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

Засега няма данни за износ на пшеница, ечемик и рапица от реколта `2022 през „Пристанище Бургас“ ЕАД, опериращо на терминал Бургас – Изток 1.

По предварителни данни на НСИ (обхващащи цялата търговия със зърнени култури - по морски, речен и сухоземен път), през периода юли - октомври 2022 г. извън страната са реализирани 1 212,8 хил. тона пшеница, 66,9 хил. тона ечемик и 174 хил. тона рапица. В сравнение със същия период на миналия сезон, експортът на трите култури се свива както следва: пшеница – с 58,6%, ечемик – със 78,3% и рапица – с 23,5%.

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

При липса на преминали товари през последната седмица, общо изнесеното количество царевица през „Пристанище Варна“ ЕАД от началото на настоящата пазарна година до 15 януари 2023 г. е с 97,8% по-малко на годишна база. Износът на слънчоглед през порта остава в застой за поредна седмица, като от началото на текущия пазарен сезон са експортирани едва 2,2 хил. тона.

Износ на царевица и слънчоглед от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

Продукти	05.09.2021 – 15.01.2022	05.09.2022 – 15.01.2023	Изменение на годишна база
царевица	426 931	8 772	-97,9%
слънчоглед	0	2 227	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

До момента не е регистриран експорт на царевица и слънчоглед – реколта `2022 от „Пристанище Бургас“ ЕАД.

Данните на НСИ за общия износ на царевица и слънчоглед през периода септември - октомври 2022 г. сочат годишно намаление съответно с 91,5%, до 52,8 хил. тона и с 11,4%, до 98,7 хил. тона.

Внос

От началото на съответните пазарни години (м. юли 2022 г. за есенните и м. септември 2022 г. за пролетните култури) до 15 януари 2023 г. не е регистриран внос на зърнени и маслодайни култури през двете наблюдавани пристанища във Варна и Бургас.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

По предварителни данни на НСИ, през първите четири месеца на пазарната 2022/23 година в страната са внесени 23,3 хил. тона пшеница и 27,7 хил. тона рапица, което е респективно с 45% и 41,7% под нивото отпреди една година. Реализираният импорт на ечемик за периода възлиза на 5,9 хил. тона, при едва 689 тона по същото време на миналия сезон.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

През периода септември - октомври 2022 г. се наблюдава свиване на вноса на слънчоглед със 7,1% на годишна база, до 228,2 хил. тона. Макар да нараства многократно спрямо година по-рано, доставеното количество царевица остава сравнително малко - 14,1 хил. тона.

3.2 Плодове и зеленчуци

По предварителни данни на НСИ, през периода януари – октомври 2022 г. в страната са внесени 235,3 хил. тона пресни зеленчуци и 320 хил. тона пресни плодове, което е съответно с 6,5% по-малко и с 9% повече в сравнение със същия период на 2021 г.

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци през периода януари – октомври 2022 г., сравнено със същия период на 2021 г., тона

Поток	Продукти	януари – октомври 2021	януари – октомври 2022	Изменение на годишна база
Внос	пресни зеленчуци	251 572	235 338	-6,5%
	пресни плодове	293 503	320 004	9,0%
Износ	пресни зеленчуци	45 948	31 631	-31,2%
	пресни плодове	37 019	64 108	73,2%

Източник: данни на НСИ (предварителни данни за 2022 г.), обработени от МЗХГ

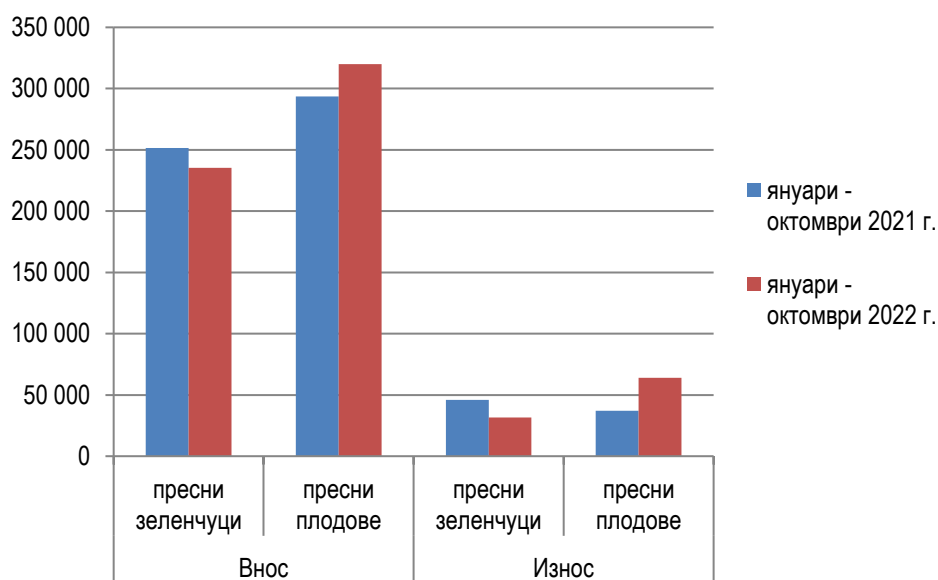
Бележка: „пресни зеленчуци“ включва търговията по тарифни кодове от 07010000 до 07099990, а „пресни плодове“ – търговията по тарифни кодове от 08010000 до 08109075.

Намалението на общия внос на пресни зеленчуци е свързано най-вече с по-малките доставки на домати (с 8,7 хил. тона или 10,4%), краставици (с 5,4 хил. тона или 19,7%), пиперки (с 5,2 хил. тона или 17,1%) и лукови зеленчуци (с 2,6 хил. тона или 10,9%). Понижение е налице и при импорта на тикви (с 5,5%) и марули (с 20,2%). От друга страна,

доставките на картофи нарастват с 4,8 хил. тона или 13,6%, а тези на патладжани, гъби и моркови и репи – с между 3% и 11%.

Близо половината от целия внос на пресни плодове през десетте месеца на 2022 г. се формира от цитрусови плодове и банани - общо 144,3 хил. тона, с 1,4% по-малко на годишна база. Сравнително голям дял заемат и доставките на дини (15,8%) и ябълки (14,5%), при които се наблюдава годишен ръст от съответно 20,1% и 37,4%. Внесените количества ягоди, черупкови плодове, праскови, кайсии, вишни и сливи са в границите от 4,5% (ягоди) до шест пъти (сливи) над регистрираните за същия период на 2021 г., а намаление е налице при гроздето (с 9,6%), пъпешите (с 35,1%) и черешите (с 38,7%).

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци, тона

През периода януари – октомври на 2022 г. износът на пресни зеленчуци се свива с 31,2% спрямо година по-рано, до 31,6 хил. тона, докато този на пресни плодове бележи ръст от 73,2%, достигайки 64,1 хил. тона.

При повечето от основните пресни зеленчуци се отчита намаление на експорта в сравнение със същия период на 2021 г., най-значително в количествено изражение при краставиците – с 6,1 хил. тона (42,5%), зелето – с 2,3 хил. тона (70,4%), пиперките – с 2 хил. тона (32,4%), бобовите зеленчуци – с 1,6 хил. тона (72,3%) и сладката царевица – с 1,4 хил. тона (99,8%). Реализираните извън страната количества лукови зеленчуци, тикви, гъби, моркови и патладжани спадат от 24,5% до 56,7% на годишна база. При домати се отчита по-слабо намаление на износа спрямо година по-рано (с 1,3%), а при картофите - увеличение с 40,5%.

Регистрираният износ на пресни плодове за периода представлява до голяма степен реализация на продукти, които не са произведени в България, в т. ч. предимно цитрусови плодове. Сред традиционните за страната продукти, експортът на дини нараства близо осем пъти спрямо десетте месеца на 2021 г., до 22,5 хил. тона, а този на кайсии – над два пъти,

до 1,5 хил. тона. Същевременно, изнесените количества череша, вишна, черупкови плодове, ягоди, праскови, ябълки, сливи и грозде се свиват от 3,8% (череша) до 93% (грозде).

4. Цени

4.1 Зърнени и маслодайни култури

Към 11 януари 2023 г. се наблюдава леко понижение на средните изкупни цени на пшеница (хлебна и фуражна), царевица и слънчоглед за страната в рамките на 0,4% - 1,5% спрямо предходната седмица. Без промяна остава цената на ечемика.

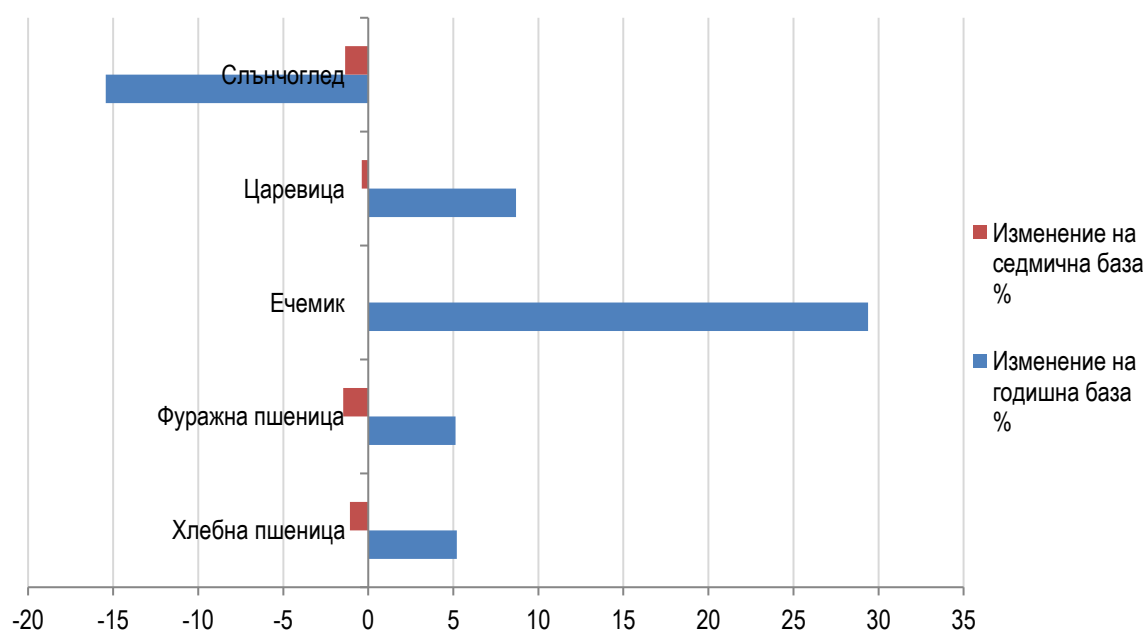
Средни изкупни цени на основни зърнени и маслодайни култури към 11.01.2023 г., лв./тон без ДДС

	12.01.2022	04.01.2023	11.01.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
Хлебна пшеница	519	552	546	5,2	-1,1
Фуражна пшеница	506	540	532	5,1	-1,5
Ечемик	456	590	590	29,4	0,0
Царевица	483	527	525	8,7	-0,4
Слънчоглед	1 115	956	943	-15,4	-1,4
Рапица	*	*	*	-	-

Източник: данни на САПИ ЕООД (средноседмични цени), обработени от Министерство на земеделието.

* Няма данни

Изменение на изкупните цени на основни зърнени и маслодайни култури към 11.01.2023 г.

Основните зърнени култури се търгуват в границите от 5,1% (фуражна пшеница) до 29,4% (ечемик) по-скъпо, отколкото по същото време на 2022 г., докато цената на слънчогледа е с 15,4% под миналогодишната.

4.2 Плодове и зеленчуци

Седмичните ценови изменения при предлагането на едро на основните плодове и зеленчуци са преобладаващо в посока нагоре. Краставиците (български оранжерийни и вносни), вносните домати, червеният пипер, зелето и ябълките поскъпват от 0,8% до 9,2% на седмична база. Само при картофите и оранжерийните домати се регистрира намаление на цените, съответно с 1,6% и 4,7%.

Средни цени на едро на основни плодове и зеленчуци към 13.01.2023 г., лв./кг

	14.01.2022	06.01.2023	13.01.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
картофи	0,84	1,28	1,26	50,0	-1,6
домати (оранжерийни)	2,34	3,37	3,21	37,2	-4,7
домати (открити площи)	*	*	*	-	-
домати (внос)	2,31	2,92	3,04	31,6	4,1
краставици (оранжерийни)	3,51	3,58	3,61	2,8	0,8
краставици (внос)	3,06	3,00	3,10	1,3	3,3
пипер (зелен)	*	*	*	-	-
пипер (червен, внос)	2,31	3,26	3,41	47,6	4,6
зеле	0,99	0,88	0,92	-7,1	4,5
дини	*	*	*	-	-
пъпеши	*	*	*	-	-
праскови	*	*	*	-	-
череша	*	*	*	-	-
ябълки	1,26	1,20	1,31	4,0	9,2
сливи	*	*	*	-	-
круши	*	*	*	-	-
десертно грозде	*	*	*	-	-

Източник: данни на ДКСБТ, обработени от Министерство на земеделието.

* Няма данни

Като цяло, средните цени на едро на основните плодове и зеленчуци, налични на тържищата по това време, са над нивата отпреди една година. Значително поскъпване на годишна база е налице при домати (български оранжерийни и вносни), пипера и картофите - от 31,6% до 50%, а слабо изразено - при вносните краставици (с 1,3%),

българските оранжерийни краставици (с 2,8%) и ябълките (с 4%). Единствено зелето е поевтиняло - със 7,1%.

Изменение на цените на едро на основни плодове и зеленчуци към 13.01.2023 г.

